

VIKTORIJA UŠINSKIENĖ

Uniwersytet Wileński

Księga akt grodzkich trockich [1660–1661] ze zbiorów Biblioteki Uniwersytetu Wileńskiego. IV

W tekście przedstawiona została czwarta część inwentarza analitycznego XVII-wiecznej księgi sądowej z kolekcji Biblioteki Uniwersytetu Wileńskiego (BUW). Zabytek, zaznaczony w katalogu BUW jako *Akta sądowe grodzkie trockie z lat 1660–1661* (sygn. F7-TrPT, 1660–1661), został wybrany jako obiekt badań, ponieważ nie doczekał się jak dotychczas opracowania, ani opisu. Stanowi on typowy przykład tzw. *akt relacji* (łac. *acta relationum*), spisanych zgodnie z ówczesną tradycją kancelarii sądowych WKL w dwóch językach urzędowych — polskim i staroruskim (nazywanym także *zachodnioruskim* albo *starobiałoruskim*). Przedstawiona niżej część inwentarza zawiera opisy dokumentów 664–774 (K. 709–826). Praca została wykonana w ramach projektu naukowego *Księgi sądowe WKL ze zbiorów BUW: cyfrowa baza danych*.

Słowa kluczowe: księgi sądowe WKL, dokumenty rękopiśmienne, akta grodzkie trockie, kolekcje cyfrowe Biblioteki Uniwersytetu Wileńskiego.

W niniejszym tekście przedstawiam czwartą część¹ sporządzonego przeze mnie inwentarza analitycznego jednej z XVII-wiecznych ksiąg sądowych, przechowywanych w Bibliotece Uniwersytetu Wileńskiego (BUW). Praca została wykonana w ramach projektu naukowego *Księgi sądowe WKL ze zbiorów BUW: cyfrowa baza danych*².

Krótką charakterystyka zabytku

Archiwum	Dział rękopisów Biblioteki Uniwersytetu Wileńskiego
Sygnatury	Nowa: F7-TrPT,1660-1661; stara (1872 r.): 5957/3 [Горбачевский 200]
Aktotwórcą	Kancelaria Sądu Grodzkiego Trockiego
Tytuł	Oryginalny nie zachował się. W kartotece BUW: <i>Trakę pilies teismo aktai 1660–1661 m. (Akta sądowe grodzkie trockie z lat 1660–1661)</i>
Daty	11/02/1660–24/08/1661
Rozmiar	33x21x14
Oprawa	Brak
Foliacja	877 k.

Język	Polski, ruski; przeważa polski z licznymi notkami w języku ruskim, rzadko w łacińskim
Stan zachowania	Zabytek nie był jeszcze poddany konserwacji. Liczne karty uszkodzone mechanicznie, zawilgocone. Liczne ubytki i miejsca nieczytelne.

Księga *F7-TrPT, 1660–1661* stanowi typowy przykład tzw. *akt relacji* (łac. *acta relationum*), do których wpisywano dokumenty o charakterze niewieczystoksięgowym, przede wszystkim — skargi (*protestacje*) oraz zeznania woźnych (tzw. *generalów*) o dokonanych czynnościach prawnych: z dostarczenia pozwu, oglądania miejsca przestępstwa (*relacje*), wprowadzenia w posiadanie (*intromisje*). W miarę potrzeby wpisywano do nich też teksty testamentów, zastawów, posagów, uniwersałów itp.

Według katalogu N. I. Gorbaczewskiego (1872 r.), w drugiej połowie XIX w. księga zawierała nawet 2539 kart z lat 1660–1663 [Горбачевский 200], z czego wynika, że zachowało się tylko ok. 35% byłej zawartości zabytku. Wpisy są częściowo przemieszane chronologicznie i treściowo. Liczbowanie kart jest podwójne: obok starej foliacji (nie zawsze widocznej) występuje nowsza, wykonana ciemniejszym atramentem. Porównanie jednej a drugiej pozwala na wniosek, że część kart zaginęła. Prawie wszystkie dokumenty opatrzone są własnoręcznymi podpisami urzędników i pisarza. Pieczętki świadków i urzędników nie zachowały się.

Zgodnie z tradycją XVII-wiecznych kancelarii sądowych WKL księga jest spisana w dwóch ówczesnych językach urzędowych — polskim i staroruskim (tzw. *zachodnioruskim*³). Przeważa polski z licznymi wpisami w języku ruskim, rzadko w łacińskim. Sporadycznie występują dokumenty w dwóch paralelnych wersjach językowych, kiedy jedna kopia sporządzona jest po polsku, druga zaś po rusku.

Niniejsza część inwentarza zawiera opisy 110 dokumentów (Nr. 664–774, K. 709–826), z których 58 zostało spisanych wyłącznie w języku polskim, 29 — w polskim i ruskim (z przewagą polskiego), 14 — w ruskim i polskim (z przewagą ruskiego), 8 — wyłącznie w ruskim. Tylko jeden dokument polskojęzyczny zawiera notki łacińskie (zob. 757).

Inwentarz: dokumenty 664–774 (K. 709–826)

664. K. 709 v., r. 1661–06–15. Język ruski.

Skarga ziemianina woj. trockiego Jakuba Szczuki oraz jego sługi Jana Gryszkoycia⁴ na brata jego Jurgisa Gryszkoycia z rodziną, którzy w nocy z 2 na 3 junia [czerweca] spustoszyli dom Gryszkoyciów w Poporciach (woj. trockie) i uciekli zabrawszy ze sobą dużo rzeczy ruchomych.

665. K. 710 v., r. 1661–06–15. Język polski.

Kwit relacyjny woźnego woj. trockiego Szczęsnego Kreciunskiego z dn. 1661–06–06 potwierdzający szkody wyrządzone ziemianinowi Jakubowi Szczuce oraz jego służce Janowi Gryszkoyciowi przez brata jego Jurgisa Gryszkoycia z rodziną, którzy w nocy z 2 na 3 junia [czerwca] spustoszyli dom Gryszkoyciów w Poporciach i uciekli zabrawszy ze sobą dużo rzeczy ruchomych.

Kwit spisany w Poporciach (woj. trockie) przy stronie [w obecności] dwóch świadków — szlachciców Jana i Piotra Makarowiczów.

666. K. 711 v., r. 1661–06–15. Język polski, dopiski ruskie.

Kwit pilnościwy [relacja] generała woj. trockiego Jakuba Kuncewicza z dn. 1661–06–07 potwierdzający niespłacenie w terminie przez ziemian woj. trockiego Konstantyna Rora z małżonką Katarzyną Giedroycianką sumy pieniędzy należącej według ich listu i zapisu dobrowolnego Alexandrowi Bracyszewskiemu [Braciszewskiemu], podstaroścemu wolkiwickiemu [wyłkowyskiemu], z małżonką Katarzyną Lipińską.

Kwit spisany w Kureliszkach (woj. trockie) przy stronie dwóch świadków — szlachciców Jana i Stanisława Smulewiczów.

667. K. 712, 713 v., r. 1661–06–18. Język ruski, polski.

Aktykacja zapisu posagu panny Barbary Wroblewskiej, koniuszanki trockiej, córki Aleksandra Jana Wroblewskiego, koniuszego trockiego z dn. 1653–05–06.

668. K. 714–717 v., r. 1661–06–18. Język ruski, polski.

Aktykacja dobrowolnego listu i zapisu zastawnego Aleksandra Jana Wroblewskiego, koniuszego trockiego, z dn. 1653–04–23, należącego jego zięciowi Bogusławowi Kaminskiemu, podkomorzycowi wilkomirskiemu, i córce Barbarze Wroblewskiej Bogusławowej Kaminskiej, w sprawie przekazania im majątności Dąbrowy (woj. trockie) ze wszystkimi dobrami prawem zastawnym na trzy lata za dług w wysokości 1326 złotych polskich.

Pieczętarze: Jakub Jan Rudelski, skarbnik trocki; Woyciech Płatkowski.

669. K. 718, 719 v., r. 1661–06–18. Język ruski, polski.

Aktykacja listu na przyznanie [zobowiązania] Aleksandra Jana Wroblewskiego, koniuszego trockiego, z dn. 1653–04–23, w którym on się zobowiązuje ogłosić na roczkach w Sądzie Głównym Trybunalskim w Wilnie w dn. 1653–07–10 swój list zastawny w sprawie przekazania im majątności Dąbrowy (woj. trockie) swemu zięciowi Bogusławowi Kaminskiemu i córce Barba-

rze Wroblewskiej Bogusławowej Kaminskiej prawem zastawnym za dług w wysokości 2000 złotych.

Pieczętarze: *Jakub Jan Rudelski, skarbnik trocki; Woyciech Płatkowski.*

670. K. 720 v., r., 721 v. 1661–06–20. Język ruski, polski.

Skarga Tomasza Rusiłowicza, sługi Kazimierza Jana Gazuby, łowczego i wiceekonomy grodzieńskiego, na oberszterleytmanta Bersotego z regimentu Michała Paca z powodu nieprzepuszczenia przez niego wiciny [łodzi] Rusiłowicza ze zbożem do zamku kowieńskiego w dniu 1661–05–28.

671. K. 722 v., r. 1661–06–20. Język polski. Brzegi uszkodzone, zawilgocone.

Skarga ziemianki woj. trockiego Iudyty Korsakowny Waleryianowej Rappackiej na ziemiankę pow. kowieńskiego Katerzynę Narbutownę Teodorową Korsakową i na jej pasierbów — Alexandra i Andrzeja Teodorowiczów Korsaków — z powodu bezprawnego wykorzystywania przez nich połowy majątności Poporć w latach 1616–1661.

672. K. 723 v., r. 1661–06–20. Język polski. Brzegi uszkodzone, zawilgocone.

Kwit relacyjny generała woj. trockiego Michalla Kostantynowicza z dn. 1661–06–16 potwierdzający ślady pożogi we wsi Niemonoycach.

Kwit spisany w Niemonoycach (woj. trockie) na zawołanie podstarościego niemonojskiego Jana Buszkowskiego przy stronie dwóch świadków — szlachciców Jana i Stanisława [...]wiczów.

673. K. 724 v., r. 1661–06–20. Język polski. Brzegi uszkodzone, zawilgocone. Dopiski na marginesach.

Skarga ziemianina woj. trockiego Alexandra Woyzbuna na rotmistrza Sawickiego, towarzysza spod chorągwi Constantego Jarmołowicza, z powodu zorganizowania przez niego gwałtownego najazdu rabunkowego na dom Woyzbunów w Gieystorach w dn. 1661–06–01.

674. K. 725 v., r. 1661–06–20. Język polski, dopiski ruskie. Brzegi uszkodzone, zawilgocone.

Kwit relacyjny generała nadwornego pow. kowieńskiego Wawrzynca Obiecanowskiego z dn. 1661–06–15 potwierdzający ślady spustoszenia i zbezczeszczenia simnieńskiego kościoła murowanego podczas najazdu moskiewskiego.

Kwit spisany w Simnie w obecności księdza Woyciecha Izdebskiego, archidiakona smoleńskiego, plebana simnieńskiego, oraz dwóch świadków — szlachciców Jana i Stanisława Zdanowiczów.

675. K. 726 v. 1661–06–10. Język polski, dopiski ruskie. Brzegi uszkodzone, zawilgocone.

Kwit relacyjny generała woj. trockiego Jakuba Kuncewicza z dn. 1661–06–02 z oglądania śladów pożogi we dworze ziemianina Jakuba Koreywy w Koreywowie.

Kwit spisany w Koreywowie (woj. trockie) przy stronie dwóch świadków — szlachciców Jana i Tomasza Ławrynowiczów.

676. K. 726 r. 1661–06–10. Język polski, dopiski ruskie. Brzegi uszkodzone, zawilgocone.

Protestacja ziemianina woj. trockiego Jakuba Koreywy z powodu pożogi w jego dworze w Koreywowie (woj. trockie) [brak zakończenia].

677. K. 727 v., r. 1661–06–20. Język polski. Brzegi uszkodzone, zawilgocone.

Kwit relacyjny woźnego woj. trockiego Szczęsnego Kreciunskiego z dn. 1661–06–[15] potwierdzający ślady okrutnego napadu na ziemianina Jana Korsaka w jego domu w Poporciach, zorganizowanego przez ziemiankę pow. kowieńskiego Katerzynę Narbutownę Teodorową Korsakową oraz jej pasierbów — Alexandra i Andrzeja Teodorowiczów Korsaków, którzy bezprawnie wykorzystywali połowę majątności Korsaków w Poporciach w latach 1616–1661.

Kwit spisany w Poporciach (woj. trockie) na zawołanie właścicielki Judyty Korsakowny Waleryjanowej Rapackiej oraz przy stronie dwóch świadków — szlachciców Jana Grabowskiego i Krzysztofa Jasudowicza.

678. K. 728 v., r. 1661–06–20. Język ruski, polski. Brzegi uszkodzone, zawilgocone.

Skarga ziemianina woj. trockiego Jakuba Woytkunskiego na kniazia Asienia Kalinowskiego z powodu kradzieży przez niego bydła podczas gwałtownego najazdu rabunkowego na dwór żahującego w Okmianach (woj. trockie) w dn. 1661–06–15.

679. K. 729 v., r. 1661–06–22. Język ruski, polski. Górny brzeg uszkodzony, zawilgocony.

Dowód doręczenia przez generała nadwornego woj. witebskiego Jana Budkiewicza listu upominalnego od wojewody trockiego Mikołajia Stephana Paca podskarbinie i hetmanowej polnej WXL Magdalenie z Konopatu Konopackiej Gosiewskiej w żałobie ziemianki pow. oszmiańskiego Halszki Wulfgankowej Krugierowej.

Doreczono w dn. 1661–06–22 w Krakopolu (ekonomia olitska) przy stronie dwóch świadków — szlachciców Jana i Stanisława Zdanowiczów.

680. K. 730 v., r. 1661–06–22. Język polski. Brzegi uszkodzone, zawilgocone.

Kwit relacyjny woźnego woj. trockiego Szczęsnego Kreciunskiego z dn. 1661–06–16 poświadczający rany ziemianina trockiego Jakuba Szczuki w wyniku okrutnego napadu, zorganizowanego przez ziemian woj. lidzkiego Kazimierza Jurszę oraz Mikołaja Siemaszkę z małżonką Heleną Jurszańką.

Kwit spisany w Poporciach (woj. trockie) przy stronie dwóch świadków — szlachciców Jana Mikołajewicza i Andrzeia Staniewicza.

681. K. 731 v., r. 1661–06–22. Język polski, ruski. Brzegi uszkodzone, zawilgocone.

Skarga ziemianina woj. trockiego Jakuba Szczuki na ziemian woj. lidzkiego Kazimierza Jurszę oraz Mikołaja Siemaszkę z małżonką Heleną Jurszańką, którzy w dn. 1661–06–12 dokonali na żalującego okrutnego napadu i mocno go skaleczyli.

682. K. 732 v. 1661–06–25. Język polski, ruski. Brzegi uszkodzone, zawilgocone.

Aktykacja wypisu z ksiąg przeroslskich [brudnopis?]:

Skarga Stanisława Michała Kozubskiego, ziemianina, porucznika kancelerza WXL Krzysztofa Paca, w imieniu swoich poddanych ze wsi Woyponiszek (woj. trockie, leśnictwo mereckie) na Jana Bankowskiego, ziemianina woj. trockiego, z powodu zorganizowania przez niego w dn. 1661–06–07 okrutnego napadu rabunkowego na mieszkańców woyponiskich.

683. K. 732 v., r. 1661–06–25. Język polski, ruski. Brzegi mocno zawilgocone, tekst uszkodzony.

Kwit relacyjny generała woj. trockiego Jerzego Skorki z dn. 1661–06–07 [brudnopis?] poświadczający ślady okrutnego napadu rabunkowego na mieszkańców woyponiskich, poddanych Stanisława Michała Kozubskiego, dokonanego przez ziemianina Jana Bankowskiego ze współnikami w dn. 1661–06–07.

Kwit spisany w Woyponiach (woj. trockie) przy stronie dwóch świadków — szlachciców Jana i Marcina Monkiewiczów.

684. K. 733 v., r. 1661–06–25. Język polski. Brzegi uszkodzone, zawilgocone.

Aktykacja wypisu z ksiąg przeroslskich [kopia dok. 679, czystopis?]:

Skarga Stanisława Michała Kozubskiego, ziemianina, porucznika kancle-rza WXL Krzysztofa Paca, w imieniu swoich poddanych ze wsi Woyponiszek (woj. trockie, leśnictwo mereckie) na Jana Bankowskiego, ziemianina woj. trockiego, z powodu zorganizowania przez niego w dn. 1661–06–07 okrutne-go napadu rabunkowego na mieszkańców woyponiskich.

Podpisy: *Mikołaj Łaniewski, woyt przeroski; Martinus Rogalski, Nota-rius Juratus Przeroslensis.*

685. K. 734 v., r. 1661–06–25. Język polski. Brzegi uszkodzone, zawilgocone.

Kwit relacyjny generała woj. trockiego Jerzego Skorki z dn. 1661–06–07 [kopia dok. 683, czystopis?] poświadczający ślady okrutnego napadu ra-bunkowego na mieszkańców woyponiskich, poddanych Stanisława Michała Kozubskiego, dokonanego przez ziemianina Jana Bankowskiego ze współni-kami.

Kwit spisany w Woyponiach (woj. trockie) przy stronie dwóch świad-ków — szlachciców Jana i Marcina Monkiewiczów.

Podpisy: *Mikołaj Łaniewski, woyt przeroski; Martinus Rogalski, Nota-rius Juratus Przeroslensis.*

686. K. 735 v., r. 1661–06–25. Język polski. Brzegi uszkodzone, zawilgocone.

Skarga Krzysztopha Niewiarowskiego, starosty mackowskiego, kada-ryskiego i żyrwńskiego, dworzanina pokojowego JKMści, na Kazimierza Wieckiewicza, ziemianina woj. trockiego, towarzysza chorągwi husarskiej, z powodu zorganizowania przez niego w dn. 1661–06–07 kilkakrotnych na-jazdów rabunkowych na mackowską dzierżawę żalobliwego pod pretekstem uniwersału hetmańskiego na wybranie chleba dla wojska.

687. K. 736 v., r. 1661–06–25. Język polski. Brzegi uszkodzone, zawilgocone.

Intromisja generała woj. witebskiego Jana Budkiewicza z dn. 1661–06–24 wprowadzająca Kazimierza Nieciszewskiego z małżonką Hanną Grobicką w dzierżawę dworu simnińskiego wielmożnej Hanny Sapieżanki Stanisła-wowey Naruszewiczowey, referendarzowey WXL, prawem arendownym na trzy lata.

Kwit spisany w Simnie (woj. trockie) w obecności trzech świadków — szlachciców Jana Stankiewicza, Marcina Paszkiewicza i Matyasza Jance-wicza.

688. K. 737 v., r. 1661–06–25. Język ruski. Brzegi uszkodzone, zawilgocone.

Skarga ziemianina Piotra Benkunskiego na Kazimierza Buszkowskiego ze współnikami, którzy okrutnie pobili żalobliwego kijami w dn. 1661–06–15 w Zoslach.

689. K. 737 r., 738 v., r. 1661–06–25. Język polski. Brzegi uszkodzone, zawilgocone.

Kwit relacyjny generała woj. trockiego Aleksandra Stankiewicza z dn. 1661–06–20 poświadczający ślady okrutnego pobicia ziemianina Piotra Benkunskiego przez Kazimierza Buszkowskiego ze współnikami w dn. 1661–06–15 w Zoslach.

Kwit spisany w Benkunach (woj. trockie) przy stronie dwóch świadków — szlachciców Jana i Pawła Marcinowiczów.

690. K. 739 v., r. 1661–06–26. Język polski. Brzegi uszkodzone, zawilgocone.

Intromisja generała woj. witebskiego Jana Budkiewicza z dn. 1661–06–26 wprowadzająca Basilego Korsaka z małżonką Felicjaną Zaborowską Korsakową w posesję wsi Bohdanców od ziemianina Jana Zaborowskiego, sługi księcia Bogusława Radziwiła, koniuszego WXL, prawem zastawnym na trzy lata za 4000 złotych.

Kwit spisany w Bohdancach (woj. trockie) w obecności trzech świadków — szlachciców Jana Piotrowicza, Marcina Błazejewskiego i Heliasza [...].

691. K. 740 v., r. 1661–06–28. Język ruski, polski. Brzegi zawilgocone, atrament wypłowiwały.

Skarga Krzysztopha Łaniewskiego, urzędnika panów Lackich w majątności wysokodworskiej, na kniazia Obdulę Koplewskiego z powodu zorganizowania przez niego w dn. 1661–06–14 gwałtownego najazdu rabunkowego na dom Balthomieia Tubinia w Łowzgianach (woj. trockie).

692. K. 741 v., r. 1661–06–28. Język polski. Brzegi zawilgocone.

Relacja generała woj. trockiego Stanisława Iwaszewskiego z nieudanej próby odzyskania od Jana Młodzianowskiego z małżonką Katarzyną Ukolską Młodzianowską wsiądzenia zastawnego w wysokości 30 złotych należącego ziemianinowi Krzysztophowi Bankowskiemu.

Kwit spisany w dn. 1661–06–20 w Reczowie (pow. kowieński) przy stronie dwóch świadków — szlachciców Jana i Pawła Zdanowiczów.

693. K. 742 v., r. 1661–06–28. Język polski. Brzegi zawilgocone.

Relacja generała woj. trockiego Michała Kuncewicza z dn. 1661–06–28 w sprawie taxowania [szacowania] bydła we wsi Oszarach pod Kirsną, spisana na zawołanie porucznika Krzysztofa Kleylanda i chorążego Hendrycha Berensa — deputatów na wybranie chleba w dzierzawie mackowskiej Krzysztofa Niewiarowskiego, oskarżonych przez niego w kradzieży kilku wołów.

Kwit spisany w Oszarach (leśnictwo niemonoyckie) w obecności trzech świadków — szlachciców Jana Pawłowicza, Adama Haskowskiego i Piotra Jakubowskiego.

694. K. 743 v., r. 1661–06–28. Język polski. Brzegi zawilgocone. Dopiski na marginesie.

Skarga Krzysztofa Niewiarowskiego, starosty mackowskiego, kadaryskiego i żyrwńskiego, dworzanina pokojowego JKMści, na kompanię chorągwi dragońskiej — na Heynrycha Berensa i Krzysztofa Klelandta, deputatów na wybranie chleba, z powodu zorganizowania przez nich w dn. 1661–06–20 gwałtownego najazdu rabunkowego na mackowską dzierzawę żalobliwego oraz bezprawnego zabrania z niej kilku wołów.

695. K. 744 v., r. 1661–06–28. Język polski. Brzegi zawilgocone. Dopiski na marginesie.

Skarga porucznika Krzysztofa Kleylanda i chorążego Hendrycha Berensa, deputatów na wybranie chleba z regimentu dragońskiego Kanclerza WXL, na Krzysztofa Niewiarowskiego, starostę i dzierzawcę mackowskiego, z powodu zorganizowania przez niego zbrojnego napadu na deputatów oraz bezprawnego oskarżenia ich o pograbienie kilku wołów z dzierzawy mackowskiej.

696. K. 745 v., r. 1661–06–28. Język polski. Brzegi mocno zawilgocone, część tekstu zniszczona.

Protestacja horodniczyny wileńskiej Krystyny Giblowny Pawłowej Podchocimskiej w imieniu jej poddanych liszkowskich z powodu wielokrotnych najazdów rabunkowych na wsie i dwory liszkowskie, dokonanych w lutym 1661 r. przez kompanię nowodworską Mikołaja Niecieckiego pod pretekstem moskiewskim.

697. K. 746 v., r. 1661–06–29. Język polski. Brzegi uszkodzone.

Relacja generała woj. trockiego Piotra Klidzi z oglądania śladów boju we włości dawgowskiej w dn. 1661–06–21. Spisana na zawołanie podstarościego dawgowskiego Jana Kazimierza Myniakowskiego [Minakowskiego]

przy stronie dwóch świadków — szlachciców Mikołaja Janowicza i Adama Bałtromieja Macieyowicza.

698. K. 747 v., r. 1661–06–29. Język polski.

Skarga podleśniczego niemonoyckiego Rafała Wyszotrawki w imieniu JMści Kanclerza WXL na Krzysztofa Niewiarowskiego, dzierżawcę mackowskiego i kadaryskiego, z powodu zorganizowania przez niego zbrojnych najazdów rabunkowych na dwór Grazy pod Kirsną w leśnictwie niemonoyckim w dn. 1661–05–27 i 1661–06–26.

699. K. 748 v., r. 1661–06–29. Język polski.

Relacja generała woj. trockiego Piotra Klidzi z oglądania ran ziemianina pow. kowieńskiego Jana Dymczy w wyniku okrutnego napadu zbrojnego, dokonanego w dn. 1661–06–25 przez ziemianina Jana Korkoza ze współnikami.

Kwit spisany w dn. 1661–06–25 w Dymszewiczach (pow. kowieński) przy stronie dwóch świadków — szlachciców Mikołaja Tomaszewicza i Jakuba Stankowskiego.

700. K. 749 v., r. 1661–06–29. Język polski.

Skarga ziemianina pow. kowieńskiego Jana Dymczy na ziemianina Jana Korkoza z małżonką Hanną Tomaszowną Gazubianką Janową Korkozową z powodu zorganizowania przez nich okrutnego napadu zbrojnego na żalobliwego w dn. 1661–06–23.

[brak końca; zakończenie — zob. 702]

701. K. 750 v., r. 1661–06–29. Język polski.

Skarga ziemianina pow. kowieńskiego Jana Dymczy na Piotra Twirbuta z małżonką Anną Jackiewiczówną Piotrową Twirbutową z powodu czynienia przez nich pochwałek [pogróżek] w dn. 1661–06–27.

702. K. 751 v., r. 1661–06–29. Język polski. Zakończenie dokumentu 700 (K. 749):

Skarga ziemianina pow. kowieńskiego Jana Dymczy na ziemianina Jana Korkoza z małżonką Hanną Tomaszowną Gazubianką Janową Korkozową z powodu zorganizowania przez nich okrutnego napadu zbrojnego na żalobliwego w dn. 1661–06–23.

703. K. 752 v., r. 1661–06–29. Język polski. Brzegi uszkodzone. Późniejsze dopiski na marginesach.

Skarga ziemianina Ferdynanda Rora na sługę swego Heliasza Kaszyca z powodu przywłaszczenia przez niego różnych rzeczy ruchomych oraz innych szkód poczynionych Rorowi w majątności świętoiezerskiej (woj. trockie) w latach 1659–1661.

704. K. 753 v., r. 1661–06–30. Język polski.

Relacja generała woj. trockiego Stanisława Iwaszewskiego z oglądania pól pobitych gradem oraz innych szkód poczynionych przez grad ziemianinowi trockiemu Stanisławowi Rokotanskiemu.

Kwit spisany w dn. 1661–06–29 w Rokotanach (woj. trockie) w obecności dwóch szlachciców [brak imion].

705. K. 754 v., r. 1661–06–30. Język polski.

Relacja generała woj. trockiego Michała Kuncewicza z próby zabrania Mikołaiowi Koscieleckiemu w dn. 1661–06–20 listu Hetmana Wielkiego WXL Pawła Sapiehi skierowanego do rotmistrza chorągwi kozackiej wołoskiej Jarmołowicza w sprawie zadośćuczynienia należącego ziemianom woj. trockiego Łukaszowi Koscieleckiemu z małżonką Heleną Gudzieiewską Łukaszową Koscielecką po najazdach rabunkowych chorągwi wołoskiej na ich dwór w Kamionkach.

Działo się w Kamionkach (woj. trockie) przy stronie dwóch świadków — szlachciców Jana i Pawła Jakubowiczów.

706. K. 755 v., r. 1661–06–30. Język polski. Brzegi uszkodzone.

Intromisja generała woj. trockiego Piotra Klidzi z dn. 1661–06–17 wprowadzająca ziemianina trockiego Kazimierza Budrewicza w objęcie: imienicza mordasowskiego Lulkunów (woj. trockie) po rodzicu swoim nieboszczyku Janie Stefanie Budrewiczu, imienicza Steckowczyzna (woj. trockie) po siostrze rodzonej Anastazyey Budrewiczownie Piotrowey Steckiewiczowej oraz gruntów i lasów mordasowskich w Bieniunach i Lulkunach po ciotce Szczęsney Bieniunskiej Janowej Pietraszkiewiczowej prawem przyrodzonym spadkowym wieczystym.

Kwit spisany w Lulkunach (woj. trockie) w obecności trzech świadków — szlachciców Michała Woynowicza, Kazimierza Hulanickiego i Mikołai La-wenskiego.

707. K. 756 v., r. 1661–06–30. Język polski, dopiski ruskie. Brzegi mocno uszkodzone.

Intromisja generała woj. trockiego Piotra Klidzi z dn. 1661–06–25 wprowadzająca Hannę Engielbrychtownę Tomaszową Gibłową w objęcie majątności seyreyskiej ze wszystkimi wsiami, poddanymi i przynależnościami prawem arendowym.

Kwit spisany we dworze seyreyskim (woj. trockie) w obecności trzech świadków — szlachciców Krzysztopha i Macieia Łuknickich oraz Jakuba Augustynowicza.

708. K. 757 v., r. 1661–06–30. Język polski. Brzegi uszkodzone.

Skarga ziemian woj. trockiego Łukasza Koscieleckiego z małżonką Heleną Gudzieiewską Łukaszową Koscielecką na ziemianina Mikołaja Koscieleckiego z powodu nieoddania przez niego listu Hetmana Wielkiego WXL Pawła Sapiehi do rotmistrza chorągwi kozackiej wołoskiej Jarmołowicza w sprawie zadośćuczynienia należącego żalobliwym po najazdach rabunkowych chorągwi wołoskiej na ich dwór w Kamionkach (woj. trockie).

709. K. 758 v., r. 1661–07–01. Język polski. Brzegi mocno uszkodzone, tekst zniszczony.

Skarga ziemianina pow. kowieńskiego Andrzeia Wardynskiego na Jana Jodangina z powodu zorganizowania przez niego okrutnego najazdu zbrojnego na dwór żalobliwego w Podworzyszkach (pow. kowieński) w dn. 1661–06–24.

710. K. 759 v., r. 1661–07–01. Język polski, dopiski ruskie. Brzegi uszkodzone.

Relacja generała pow. kowieńskiego Alexandra Mordasewicza z oglądania ran ziemianina Andrzeia Wardynskiego otrzymanych podczas zbrojnego najazdu na jego dwór w Podworzyszkach (pow. kowieński), zorganizowanego przez Jana Jodangina w dn. 1661–06–24.

Kwit spisany w Podworzyszkach (pow. kowieński) przy stronie dwóch świadków — szlachciców Michała Andrzeiewicza i Jana Stanisławowicza.

711. K. 760 v., r. 1661–07–01. Język polski. Brzegi uszkodzone.

Kwit relacyjny generała pow. kowieńskiego Alexandra Mordasewicza w sprawie skargi ziemian Tomasza Kuleszy z małżonką Anna Toypinówną Tomaszową Kuleszyną na Jakuba Gaiewskiego, który wziął od żalobliwych pieniądze, lecz nie zjawił się w terminie ślubu z panną Katarzyną Zakrzewską.

Kwit spisany w Toypiniszkach (pow. kowieński) przy stronie dwóch świadków — szlachciców Andrzeia Adamowicza i Jana Stanisławowicza.

712. K. 761 v., r. 1661–07–01. Język polski. Brzegi uszkodzone, atrament wypłowiwały, tekst zniszczony.

Skarga ziemianina pow. kowieńskiego Kazimierza Budrewicza na małżonków [...] Michajłowicza Grynkwiewicza i Katarzynę [...] Grynkwiewiczową,

na małżonków Adama Sudzwoia i Annę Michayłowiczową Gryniewiczową Adamową Sudzwoiową, na [...] Gryniewiczową Janową Siemaszkową i na Magdalenę Michayłowiczową Gryniewiczową z powodu bezprawnego wykorzystania przez nich w latach 1657–1661 majątku Korkuniszki (woj. trockie), należącego żalobliwemu po śmierci jego siostry Krystyny Budrewiczówny.

713. K. 762 v., r. 1661–07–02. Język polski, dopiski ruskie. Brzegi uszkodzone.

Relacja generała woj. trockiego Jana Dąbrowskiego z oglądania ciała kniazia Murtazy Ibrycza Januszowskiego, zabitego przez Krzysztopha Domkiewicza, sługę Jozepha Jakimowicza.

Kwit spisany na urzędzie trockim w dn. 1661–06–20 w obecności Alexandra Jermolicza, podstarościego i podpiska trockiego, oraz dwóch świadków — szlachciców Jana i Stanisława Zdanowiczów.

714. K. 763 v., r. 1661–07–02. Język ruski, polski. Atrament spłowiwały, dużo poprawek (brudnopis?).

Skarga Samuela Turlaia, towarzysza chorągwi Marcyjana Oginskiego, chorążego trockiego, na porucznika Albrechta Sosnowskiego z towarzyszami z powodu przywłaszczenia przez nich nagrody pieniężnej, należącej żalobliwemu.

715. K. 764–765 v., r. 1661–07–02. Język polski.

Rejestr krzywd poczynionych Hendrychowi Timminkowi, sekretarzowi JKMści, przez wielmożną Annę Sapieżankę Stanisławową Naruszewiczową, referendarzową i pisarzową WXL, na starostwie Simnie i Metelach.

716. K. 766 v., r. 1661–07–02. Język polski. Brzegi uszkodzone.

Skarga Hendrycha Timminka, sekretarza JKMści, na wielmożną Annę Sapieżankę Stanisławową Naruszewiczową, referendarzową i pisarzową WXL, starościnię simnienską, metelską i uszpolską, z powodu bezprawnego wydzierżawienia przez nią majątności Simno ze wszystkimi przynależnościami Kazimierzowi Nieciszewskiemu przeciwko listowi upominalnemu JKMści, według ktorego Simno miało być przekazane żalobliwemu.

717. K. 767 v., r. 1661–07–03. Język polski. Brzegi uszkodzone.

Kwit relacyjny generała woj. trockiego Alexandra Stankiewicza z dn. 1661–06–28 w sprawie skargi obywatela olkienickiego Waleryana Pien-

tosza na niejaką podróżną Fruzyne Zofię, która okradła dom żalobliwego podczas noclegu w dn. 1661–06–17.

Kwit spisany w Olkienikach przy stronie dwóch świadków — szlachciców [brak nazwisk].

718. K. 768 v., r. 1661–07–02. Język ruski, dopiski polskie. Brzegi uszkodzone.

Skarga ziemianina Macieia Lewonowicza na Macieia Jacunskiego, który razem ze współnikami zorganizował w dn. 1661–07–02 zbrojny napad na żalobliwego i mocno go zranił.

719. K. 769 v., r. 1661–07–05. Język polski. Brzegi uszkodzone.

Relacja generała woj. trockiego Piotra Klidzi z oglądania w dn. 1661–07–03 ran ziemianina Macieia Lewonowicza, otrzymanych w wyniku zbrojnego napadu na niego, zorganizowanego przez Macieia Jacunskiego w dn. 1661–07–02.

Kwit spisany w Woydanach (pow. trocki) przy stronie dwóch świadków — szlachciców Pawła i Jozefa Adamowiczów.

720. K. 770 v., r. 1661–07–05. Język polski. Brzegi mocno uszkodzone, tekst prawie nieczytelny.

Relacja generała woj. trockiego Michała Kuncewicza z oglądania w dn. 1661–07–04 ran ziemianina [...] Szławanskiego, otrzymanych w wyniku okrutnego napadu na niego, dokonanego przez Wacława Bien[...] z pomocnikiem Adamem Pacukiem.

Kwit spisany w Podpuniach (pow. kowieński) przy stronie dwóch świadków — szlachciców Jana i Stanisława Bochdanowiczów.

721. K. 771 v., r. 1661–07–05. Język polski. Atrament wypłowiały, tekst prawie nieczytelny.

Skarga ziemianina [...] Szławanskiego na Wacława Bien [...], który razem z pomocnikiem Adamem Pacukiem dokonał w dn. 1661–07–02 okrutnego napadu na żalobliwego i mocno go zranił.

722. K. 772, 773 v., r. 1661–07–05. Język ruski.

Skarga kniazia tatarskiego Janusza Idrycza na Jozefa Jakimowicza, który razem ze współnikami dokonał w dn. 1661–07–01 okrutnego napadu na syna żalobliwego, Mutuza Januszowicza Idrycza, i śmiertelnie go zranił.

723. K. 774 v., r. 1661–07–05. Język polski, dopiski ruskie. Brzegi mocno uszkodzone.

Relacja generała woj. trockiego Michała Kostantynowicza z oglądania szkód, poczynionych arendarzowi seyreyskiemu Aronowi Łazarowiczowi podczas żołnierskich najazdów rabunkowych oraz w wyniku niespłacenia czopowego przez Kazimierza Floryjana Gieczewskiego.

Kwit spisany w dn. 1661–06–2[...] w Seyreiach (woj. trockie) przy stronie dwóch świadków — szlachciców Jana i Stanisława Zdanowiczów.

724. K. 775 v., r. 1661–07–05. Język ruski.

Skarga ziemianina Krzysztofa Zylinskiego na Aleksandra Koreywę z powodu zorganizowania przez niego okrutnego napadu na dom żałobliwego w Zylinach (woj. trockie), podczas którego została mocno pobita i zraniona małżonka powoda Alena Litomirska Krzysztofowa Zylinska.

725. K. 776 v., r. 1661–07–06. Język polski, dopiski ruskie. Brzegi uszkodzone.

Relacja generała woj. trockiego Jakuba Kuncewicza z oglądania ran ziemianki Aleny Litomirskiej Krzysztofowej Zylinskiej, otrzymanych od ziemianina Aleksandra Koreywy podczas gwałtownego napadu na dom Zylinskich w Zylinach.

Kwit spisany w dn. 1661–07–04 w Zylinach (woj. trockie) przy stronie dwóch świadków — szlachciców Jana i Ambrozeia Walentynowiczów.

726. K. 777 v., r. 1661–07–06. Język polski.

Protestacja [kopia I, zob. 728, 729] Symona Rudzinskiego, namiestnika wielmożnego Wilhelma Butlera, podkomorzego koronnego, z powodu spustoszenia przez wojsko moskiewskie w r. 1659 międzyrzeckiej i rudnickiej dzierżawy Butlera w woj. trockim.

727. K. 778 v., r. 1661–07–06. Język polski, dopiski ruskie. Brzegi uszkodzone.

Relacja generała woj. trockiego Michała Kuncewicza z oglądania ran burmistrza siemnińskiego Stephana Jedwabnickiego, otrzymanych podczas napadu na niego poddanych wojewody wileńskiego z majątności Leypuny (woj. trockie).

Kwit spisany w dn. 1661–06–27 przy stronie dwóch świadków — szlachciców Aleksandra Nadarzynskiego i Marcina Pawłowskiego.

728. K. 779 v., r. 1661–07–06. Język polski, ruski.

Protestacja [kopia II, zob. 726, 729] Symona Rudzinskiego, namiestnika wielmożnego Wilhelma Butlera, podkomorzego koronnego, z powodu spustoszenia przez wojsko moskiewskie w r. 1659 miedzyrzeckiej i rudnickiej dzierżawy Butlera w woj. trockim.

729. K. 779 r., 780 v., r. 1661–07–06. Język ruski: tłumaczenie dokumentów z K. 777 i 779 (zob. Nr. 726, 728).

Protestacja Symona Rudzinskiego, namiestnika wielmożnego Wilhelma Butlera, podkomorzego koronnego, z powodu spustoszenia przez wojsko moskiewskie w r. 1659 miedzyrzeckiej i rudnickiej dzierżawy Butlera w woj. trockim.

730. K. 781 v., r. 1661–07–07. Język polski.

Protestacja komornika trockiego Gabryela Margiewicza w imieniu Żyda legunskiego Icka Fatiszewicza mocno pobitego przez nieznanne mu osoby na drodze do Legun pod wsią merecką Wyleykami w dn. 1661–06–24.

731. K. 782 v., r. 1661–07–07. Język polski.

Protestacja ziemian Jana i Kazimierza Hryckiewiczów z powodu zaginięcia wszystkich spraw, papierów i obligów podczas spustoszenia przez wojsko moskiewskie w r. 1655 ich majątności Bohdananców w woj. trockim.

732. K. 783 v. 1661–07–08. Język ruski. Dolny brzeg uszkodzony.

Protestacja ziemianina Andrzeia Bortkiewicza z powodu zbrojnego napadu na niego dokonanego przez Mateusza Dowgiałę z synem Woyciechem, przyłapanych przez żalującego w dn. 1661–07–05 podczas bezprawnego sianozęcia na jego łąkach w Chorążycach (woj. trockie).

733. K. 783 r. 1661–07–08. Język polski. Dolny brzeg uszkodzony.

Relacja generała woj. trockiego Michała Kuncewicza z oglądania ran ziemianina trockiego Andrzeia Bortkiewicza otrzymanych podczas napadu na niego Mateusza Dowgiałę z synem Woyciechem w dn. 1661–07–05.

Kwit spisany w Chorążycach (woj. trockie) przy stronie dwóch świadków — szlachciców Jana i Stanisława Zdanowiczów.

734. K. 784 v., r. 1661–07–10. Język ruski. Atrament wypłowiały, tekst nieczytelny.

Skarga. Na r. dopisek po polsku: Proces Tatarów na JMsc Pana Jakimowicza o zabicie.

735. K. 785 v., r. 1661–07–10. Język ruski. Atrament wypłowiwały, tekst nieczytelny.

Skarga. Na r. dopisek po polsku: *W sprawie PP Siellany.*

736. K. 786 r. 1661–07–10. Język polski. Brzegi uszkodzone.

Relacja generała woj. trockiego Jana Dąbrowskiego z oglądania pogorzałych domów mieszczan olickich Bartłomieja Narmontowicza, Macieja Narkuna, Stanisława Michalewicza, Stanisława [...]linowskiego, Stanisława Krupskiego i Mikołaja Dulkwicza w dn. 1661–07–07.

Kwit spisany w Olicie przy stronie dwóch świadków — szlachciców Jana [...] i Stephana Michalewicza.

737. K. 787 v., r. 1661–07–10. Język polski. Brzegi uszkodzone.

Relacja generała woj. trockiego Jana Dąbrowskiego z oglądania ran kniazia Eleasza Wilczyńskiego otrzymanych podczas napadu na niego Krzysztopha Tomkuna, poddanego Jozepha Jakimowicza, w dn. 1661–07–01.

Kwit spisany w Reyzanach (woj. trockie) przy stronie dwóch świadków — szlachciców Jana i Stanisława Zdanowiczów.

738. K. 788 v., r. 1661–07–10. Język ruski, dopiski polskie. Brzegi uszkodzone, tekst zawilgocony.

Protestacja kniazia Eleasza Wilczyńskiego z powodu zbrojnego napadu na niego dokonanego w dn. 1661–07–01 przez Krzysztopha Tomkuna, poddanego ziemianina pow. kowieńskiego Jozepha Jakimowicza.

739. K. 789 v., r. 1661–07–10. Język ruski, polski. Tekst zawilgocony.

Aktykacja atestacji przez szlachtę i obywateli woj. trockiego Konstantego Jarmołowicza, rotmistrza JKMsci chorągwi wołoskiej, potwierdzająca, że podczas postoju chorągwi Jarmołowicza w Łozdzieiach w czerwcu 1661 r. nie doznali od niej żadnej szkody.

740. K. 790 v., r. 1661–08–01. Język polski. Brzegi uszkodzone.

Relacja generała woj. trockiego Michała Kostantynowicza w sprawie sprawiedliwego prowadzenia przez podstarościę grodzieńskiego Piotra Hrebtowicza i Wawrzynca Stefana Rukiewicza rozprawy sądowej Michała Kodłubaia na Roczkach Iulowych grodzieńskich w dn. 1661–07–09.

Kwit spisany przy stronie dwóch świadków — szlachciców Piotra i Marcina Janowiczów.

741. K. 791 v., r. 1661–07–12. Język polski. Górny brzeg uszkodzony, zawilgocony.

Relacja generała woj. trockiego Michała Kuncewicza potwierdzająca krzywdę i szkody poczynione pułkownikowi Michałowi Antonowiczowi, wojskiemu mielnickiemu, w jego majątności Bujwiszkach w leśnictwie punskim (pow. trocki) przez deputowanych na odebranie chleba żołnierzy spod chorągwi kozackiej kanclerza WXL wielmożnego Krzysztopha Paca.

Kwit spisany w Bujwiszkach przy stronie dwóch świadków — szlachciców Jana i Jakuba Pawłowskich.

742. K. 792 v., r. 1661–07–12. Język polski, dopiski ruskie. Górny brzeg uszkodzony, zawilgocony.

Relacja generała woj. trockiego Michalla Kostantynowicza z oglądania szkód i zniszczeń poczynionych przez gradobicie w folwarku Obeli oraz w przylegających wioskach starostwa niemońskiego.

Kwit spisany na zawołanie podstarościego obeliskiego starostwa niemońskiego Jana Packiewicza w dn. 1661–07–04.

743. K. 793 v., r. 1661–07–12. Język polski, dopiski ruskie. Górny brzeg uszkodzony, zawilgocony.

Relacja generała woj. trockiego Michalla Kostantynowicza z oglądania szkód i zniszczeń poczynionych przez gradobicie w wiosce Wozbuni starostwa niemońskiego.

Kwit spisany na zawołanie podstarościego obeliskiego starostwa niemońskiego Jana Packiewicza w dn. 1661–07–04.

744. K. 794 v., r. 1661–07–12. Język ruski, polski. Dolny brzeg uszkodzony, zawilgocony.

Przyznanie mandatu [pozwu sądowego]: relacja generała nadwornego woj. trockiego Jana Butkiewicza z doręczenia mandatu Krzysztophowi Kazimierzowi Niewiarowskiemu w sprawie najazdu na dwór Grażyzki wielmożnego Kanclerza WXL, leżącego w leśnictwie niemońskim.

Mandat doręczono przy stronie dwóch świadków — szlachciców Jana i Adama Piotrowiczów w dn. 1661–07–01.

745. K. 795 v., r. 1661–07–12. Język polski. Górny brzeg uszkodzony, zawilgocony.

Relacja generała woj. trockiego Michalla Kostantynowicza z oglądania szkód i zniszczeń poczynionych przez gradobicie ziemianom trockim Bartło-

mieiowi [...]skiemu i Alexandrowi Antoniewiczowi w ich imieniu Poniemuniach (woj. trockie).

Kwit spisany w Poniemuniach (woj. trockie) w dn. 1661–07–04.

746. K. 796 v., r. 1661–07–12. Język polski, dopiski ruskie. Górny brzeg uszkodzony, zawilgocony.

Skarga pułkownika Michała Antonowicza, wojskiego mielnickiego, w sprawie krzywd i szkód poczynionych mu przez Stanisława Baginskiego i Jana Bobrowicza — towarzyszy spod chorągwi kozackiej wielmożnego Krzysztopha Paca, kanclerza WXL, deputowanych na odebranie chleba do majątności żalobliwego Bujwiszek w leśnictwie punskim (pow. trocki) w dn. 1661–07–07.

747. K. 797 v., r. 1661–07–14. Język polski, dopiski ruskie. Dolny brzeg uszkodzony, zawilgocony.

Kartelus [kwit] porucznika chorągwi kozackiej Krzysztopha Klebanda potwierdzający otrzymanie przez niego uniwersału wielmożnego Krzysztopha Paca, kanclerza WXL, w sprawie deputacji do wybierania w Leśnictwie Mereckim „consolatyi” [wspomożenia] dla wojska.

748. K. 798 v., r. 1661–07–14. Język polski, dopiski ruskie. Górny brzeg uszkodzony, zawilgocony.

Manifestacja Mikołaja Franciszka Rosochackiego, sędzi grodzkiego trockiego, pisarza skarbowego WXL, na obywatela Księstwa Żmudzkiego Samuela Judkiewicza i na Bohdanowicza, urzędnika i czeladnika pana Czaiewskiego, w sprawie naruszenia przez nich umowy arendowej oraz niesplacenia podatku akcyzowego.

749. K. 799–800 v., r. 1661–07–15. Język ruski, polski. Brzegi uszkodzone, atrament wypłowiały.

Aktykacja testamentu nieboszczki Maryi Jasufowny Juszynszczanki Adamowej Bazarowej, spisanej w Bazarach w dn. 1661–07–04.

Spadkobierca: małżonek Adam Bazarowski Abdulicz.

Pieczętarze: generał pow. trockiego i kowieńskiego Jan Dombrowski, książ Chusa Adamowicz, książ Mołłay Reyzewski i Jozef Abdulicz Sobolewski.

750. K. 801 v., r. 1661–07–15. Język polski, dopiski ruskie. Brzegi uszkodzone, atrament wypłowiały. Tekst prawie nieczytelny.

Skarga ziemianina woj. trockiego Jozefa Jakimowicza na Tatarów — Janusza Ibrahimowicza z synami Samuylem i Achmatem Januszowiczami, na

kniazia Chazbieia Szaroniewicza, na Janusza Szaroniewicza, na [...] Dryskiewicza, na Illiasza Wilczynskiego, na Muslima Kazbieiewicza Zomalunisa oraz na Stefana Kruckiego rodu chrześcijańskiego z powodu zabicia przez nich Krzysztopha Kozakiewicza, sługi żalobliwego, podczas okrutnego najazdu na wieś Trokieniki, leżącą w majątności żalobliwego Gucianach, w dn. 1661-07-04.

751. K. 802 v., r. 1661-07-15. Język polski. Brzegi uszkodzone, atrament wypłowiwały.

Relacja generała woj. trockiego Jana Dąbrowskiego z oglądania ciała Krzysztopha Kozakiewicza, sługi ziemianina woj. trockiego Jozefa Jakimowicza, zabitego przez towarzyszy chorągwi tatarskiej — Samuyla i Achmata Januszewskich, Illiasza Wilczynskiego i innych.

Kwit spisany w Trokienikach w domu Marcina Tomkuna Kozakiewicza w obecności czterech świadków — szlachciców Jana i Macieia Błaszkiwiczów, Mikołaiia Romanowskiego oraz Jakuba Monkiewicza.

752. K. 803 v., r. 1661-07-15. Język polski. Brzegi uszkodzone, zawilgoczone.

Manifestacja ziemianina woj. trockiego Krzysztopha Naborowskiego o zabicie jego rodziców — Iana Naborowskiego i Szczęsney Strawinskiej Naborowskiej — oraz o zniszczenie i podpalenie majątności żalobliwego Bohdance i Poniemunie podczas najazdu moskiewskiego w r. 1655.

753. K. 804 v., r. 1661-07-16. Język polski, dopisek ruski.

Protestacja stolnika trockiego Jerzego Uhlika w sprawie pograbienia i zrujnowania przez nieznanych złoczyńców jego majątności ojczystej Markowszczyzny podczas wojny z nieprzyjacielem moskiewskim.

754. K. 805 v., r. 1661-07-16. Język polski. Brzegi uszkodzone, zawilgoczone.

Skarga ziemianina woj. trockiego Piotra Gronskiego na ziemian [...] Michnicza z małżonką jego Fruzyną Agrypianką o bezprawne wszczęcie przez nich postępowania sądowego w sprawie majątności Bitowtowicze, należącej żalobliwemu [do żalobliwego] po matce.

755. K. 806 v., r. 1661-07-16. Górny brzeg mocno uszkodzony, zawilgoczone. Język ruski. Na r. dopisek po polsku: *W sprawie P. Baranowskiego.*

Skarga ziemianina woj. trockiego Jana Baranowskiego na Pawła i Jana Michniczów z powodu szkód, poczynionych mu podczas najazdu rabunko-

wego na dwór Bitowtowicze, zorganizowanego przez Piotra Gronskiego i [...] Upnickiego.

756. K. 807 v., r. 1661–07–17. Język polski. Brzegi uszkodzone, zawilgocone.

Skarga ziemianina woj. trockiego Marcina Iwaszkiewicza na ziemian Iana i Dmitra Zbohdanowiczów, na Iana Iaszewicza, na Michała Steckiewicza, na Rafała Jacunskiego, na Jerzego Doynowskiego i na Krzysztofa Monczunskiego z powodu czynienia przez nich pochwałek oraz napadu na żalobliwego w dn. 1661–07–14.

757. K. 808 v., r. 1661–07–18. Język polski, notki łacińskie. Brzegi uszkodzone, zawilgocone.

Skarga Adama Margiewicza, podstarościego przewłockiego, i Jana Dmurchowskiego — sług wojewody brzeskiego, starosty przewalskiego wielmożnego Kazimierza Ludwika Jewłaszewskiego — na chorążego grodzieńskiego Jana Kazimierza Kierdeia z małżonką Dorotką Grzybowską Kierdeiową w sprawie próby bezprawnego objęcia przez obżalowanych starostwa przewalskiego po śmierci wielmożnej Elizabet Szwabowny Jewłaszewskiej, wojewodziny brzeskiej.

758. K. 809 v., r. 1661–07–20. Język polski. Górny brzeg zawilgocony, atrament mocno spłowiwały.

Relacja generała woj. trockiego Jerzego Skorki z przesłuchania świadków w sprawie skargi Krzysztopha Łamy, sługi oraz towarzysza chorągwi jaśnie wielmożnego Hetmana WXL, na Melchiera Fabiana Wesoła.

Kwit spisany w dn. 1661–07–15 w Wizanach w domu Żyda Icka, szmuklerza wiżańskiego, przy stronie dwóch świadków — szlachciców Jakuba Głodkowskiego i Jana Grabowskiego.

759. K. 810 v., r. 1661–07–20. Język polski, dopiski ruskie.

Skarga ziemianina pow. kowieńskiego Michała Siemionowicza na ziemianina Jakuba Robaczewskiego o zorganizowanie przez niego w dn. 1661–07–12 okrutnego najazdu zbrojnego na dom żalobliwego w Lepołatach (pow. kowieński).

760. K. 811 v., r. 1661–07–20. Język polski. Tekst mocno zawilgocony, prawie nieczytelny.

Skarga Krzysztopha Łamy, sługi oraz towarzysza chorągwi jaśnie wielmożnego Hetmana WXL, na Melchiera Fabiana Wesoła o przywłaszczenie przez niego rzeczy i pieniędzy żalobliwego podczas jego postoju w Wizanach.

761. K. 812 v., r. 1661–07–20. Język polski. Górny brzeg uszkodzony, zawilgocony.

Relacja generała nadwornego pow. kowieńskiego Jakuba Milewskiego z oglądania ran ziemianina Michała Siemionowicza, okrutnie zbitego podczas zbrojnego najazdu na jego dom w Lepołatach (pow. kowieński), zorganizowanego przez ziemianina Jakuba Robaczewskiego.

Kwit spisany w dn. 1661–07–12 w Lepołatach przy stronie dwóch świadków — szlachciców Adama Szebybuta i Piotra Wielbuta.

762. K. 813 v., r. 1661–07–20. Język polski, dopiski ruskie. Górny brzeg uszkodzony, zawilgocony.

Relacja generała woj. trockiego Michała Kuncewicza z oglądania zgożalonego dworu kniazia Michała Karola Swirskiego w Kiewlicy (woj. trockie).

Kwit spisany w dn. 1661–07–11 w Kiewlicy przy stronie dwóch świadków — szlachciców Jana Osipowskiego i Adama Hryniewiczza.

763. K. 814–815 v., r. 1661–07–20. Język polski, dopiski ruskie.

Protestacja Tomasza Rusiłowicza, sługi Kazimierza Jana Gazuby, łowczego i ekonoma grodzieńskiego, z powodu pograbienia przez dragonię oberszterlejtnanta Hrehorego Bersota wicyny wielmożnego Wilhelma Gotarda Butlera, podkomorzego koronnego Ekonomii Grodzieńskiej, podczas pełnienia służby konwojowej pod zamkiem kowieńskim w maju–lipcu 1661 r.

764. K. 816 v., r. 1661–07–20. Język polski.

Rejestr rzeczy ruchomych pograbionych przez dragonię Hrehorego Bersota, oberszterlejtnanta wojska żmojdskiego, z wicyny wielmożnego Wilhelma Gotarda Butlera, podkomorzego koronnego Ekonomii Grodzieńskiej, podczas pełnienia służby konwojowej pod zamkiem kowieńskim w maju–lipcu 1661 r.

765. K. 817 v., r. 1661–07–20. Język polski. Tekst mocno zawilgocony, prawie nieczytelny.

Protestacja kniazia Michała Karola Swirskiego z powodu pożogi jego dworu w Kiewlicy (pow. oszmiański) w nocy 1661–07–10/11.

766. K. 818 v., r. 1661–07–20. Język polski, dopiski ruskie. Górny brzeg uszkodzony, zawilgocony.

Relacja generała woj. trockiego Michała Kostantynowicza potwierdzająca grabież zboża z pola we wsi Wazbunach, należącego do strzelców Leśnictwa Niemonojckiego.

Kwit spisany w dn. 1661–07–17 w Wazbunach (woj. trockie) przy stronie dwóch świadków — szlachciców Jana i Stanisława Chodowskich.

767. K. 819 v., r. 1661–07–20. Język polski. Brzegi uszkodzone, zawilgoczone.

Relacja generała woj. trockiego Stanisława Iwaszkiewicza z oglądania pogorzałych domów w Olicie.

Kwit spisany w dn. 1661–07–17 w Olicie przy stronie dwóch świadków — szlachciców Jana Mikołajewicza i Adama Zdanowicza.

768. K. 820 v., r. 1661–07–20. Język polski.

Relacja generała woj. trockiego Jakuba Kuncewicza potwierdzająca spustoszenie przez nieprzyjaciela moskiewskiego majątności ziemianina Pawła Michnicza nazwanej Bitowtowicze.

Kwit spisany w dn. 1661–07–20 w Bitowtowiczach przy stronie dwóch świadków — szlachciców Jana i Stanisława Zdanowiczów.

769. K. 821 v., r. 1661–07–20. Język polski, dopiski ruskie.

Relacja generała nadwornego pow. kowieńskiego Jana Jakuba Milewskiego potwierdzająca szkody poczynione wielmożnemu Wilhelmowi Gortardowi Butlerowi, podkomorzemu koronnemu Ekonomii Grodzieńskiej, w wyniku pograbienia przez dragonię oberszterlejtanta Hrehorego Bersota wicyny z towarem pod zamkiem kowieńskim w maju–lipcu 1661 r.

Kwit spisany w dn. 1661–07–20 przy stronie dwóch świadków — szlachciców Jerzego Maczkiewicza i Kazymierza Jurewicza.

770. K. 822 v., r. 1661–07–20. Język polski.

Relacja generała woj. trockiego Jakuba Kuncewicza z oglądania miedz w polu ziemianina woj. trockiego Kazimierza Zylńskiego nazwanym Zyliny, poszarpanych przez sąsiada żałobliwego — Krzysztopha Michałowicza Zylńskiego.

Kwit spisany w dn. 1661–07–14 w Zylinach przy stronie dwóch świadków — szlachciców Jana [...] i Pawła Janowicza.

771. K. 823 v., r. 1661–07–20. Język polski, dopiski ruskie. Mocno spłowiały atrament.

Protestacja Żyda Arona Łazarowicza z powodu gwałtownego napadu rabunkowego, dokonanego przez Stanisława i [...] Bankowskich w dn. 1661–07–10.

772. K. 824 v., r. 1661–07–20. Język polski, dopiski ruskie.

Skarga ziemianina woj. trockiego Kazimierza Zylinskiego na sąsiada Krzysztopha Michałowicza Zylinskiego o poszarpanie przez niego miedz w polu żalobliwego nazwanym Zyliny w latach 1656–1661.

773. K. 825 v., r. 1661–07–20. Język polski, Mocno spłowiały atrament.

Protestacja ziemianina woj. trockiego Jana Cybulskiego na Gabryela Si-powicza, pisarza ziemskiego Xięstwa Żmudzkiego, ekonomo jaśnie wielmożnego Kanclerza WXL i administratora Ekonomii Olickiej, o przekroczenie władzy.

774. K. 826 v., r. 1661–07–22. Język polski, dopiski ruskie.

Relacja woźnego woj. trockiego Szczęsnego Kreczunskiego z oglądania ran Kazimierza Grotowskiego, sędzica ziemskiego trockiego, otrzymanych podczas okrutnego napadu na niego przez Mikołaiia, Daniela i Adama Strawinskih ze współnikami.

Kwit spisany w dn. 1661–07–15 w Bochdonancach (woj. trockie) przy stronie dwóch świadków — szlachciców Jana [...] i Tomasza Sebastianowicza.

PRZYPISY

¹ Poprzednie części inwentarza zob.: Ušinskienė V. 2013, *Księga akt grodzkich trockich [1660–1661]* ze zbiorów Biblioteki Uniwersytetu Wileńskiego, *Slavistica Vilnensis 2013* (Kalbotyra 58 (2), Vilnius, 161–182; Ušinskienė V. 2014, *Księga akt grodzkich trockich [1660–1661]* ze zbiorów Biblioteki Uniwersytetu Wileńskiego. II, *Slavistica Vilnensis 2014* (Kalbotyra 59 (2), Vilnius, 146–187; Ušinskienė V. 2015, *Księga akt grodzkich trockich [1660–1661]* ze zbiorów Biblioteki Uniwersytetu Wileńskiego. III, *Slavistica Vilnensis 2015* (Kalbotyra 59 (2), Vilnius, 225–268.

² Projekt odbywał się w ramach realizacji państwowego programu rozwoju badań lituanistycznych w latach 2009–2015. Tytuł oryginalny: *LDK Teismų knygu, saugomų VUB, skaitmeninimas ir raštų duomenų bazės sudarymas*, 2012–2015 m., Nr. LIT–5–19. Strona internetowa projektu: <http://www.teismuknygos.mb.vu.lt/apie-projekta>.

³ Język zachodnioruski (inaczej starobiałoruski, prosty) — dawny język wschodniosłowiański, który funkcjonował w Wielkim Księstwie Litewskim jako język państwowy i urzędowy do 1696 r., kiedy w WKŁ ostatecznie ustaliła się supremacja języka polskiego.

⁴ Imiona i nazwy miejscowe podaję w ortografii oryginalnej.

ŹRÓDŁA

F7–TPT, 1660–1661 = *Księga akt grodzkich trockich, 1660–1661/ Trakų pilies teismo aktai 1660–1661 m.* Biblioteka Uniwersytetu Wileńskiego. Sygn.: F7–TrPT, 1660–1661. Strona internetowa / Prieiga per internetą: http://www.teismuknygos.mb.vu.lt/kolekcija/VUB01_000255797 (2016-05-10).

VUB skaitmeninės kolekcijos: LDK teismų knygos. Strona internetowa / Prieiga per internetą: <http://www.atmintis.mb.vu.lt/apie/lietuvos-didziosios-kunigaikstystes-teismu-knygos> (2016-05-10).

Горбачевский, Н.И., 1872: *Каталог древним книгам губерний: Виленской, Гродненской, Минской и Ковенской, также книгам некоторых судов губерний Могилевской и Смоленской, хранящимся ныне в Центральном архиве в Вильне.* Вильна.

Описание рукописного отделения Виленской публичной библиотеки, 1898: Т. 3. Вильно.

Опись документов Виленского центрального архива древних актовых книг, 1901: Т. 1, V–VI. Вильно.

Спрогис И.Я., 1901–1912: *Опись документов Виленского центрального архива древних актовых книг.* Т. 1–10, Вильна.

SOURCES (TRANSLITERATION)

F7–TrPT, 1660–1661 = *Księga akt grodzkich trockich, 1660–1661/Trakų pilies teismo aktai 1660–1661 m. Biblioteka Uniwersytetu Wileńskiego.* Sygn.: F7–TrPT, 1660–1661. Strona internetowa / Prieiga per internetą: http://www.teismuknygos.mb.vu.lt/kolekcija/VUB01_000255797 (2016-05-10).

VUB skaitmeninės kolekcijos: LDK teismų knygos. Strona internetowa / Prieiga per internetą: <http://www.atmintis.mb.vu.lt/apie/lietuvos-didziosios-kunigaikstystes-teismu-knygos> (2016-05-10).

Gorbachevskij, N.I., 1872: *Katalog drevnim knigam gubernij: Vilenskoj, Grodnenskoj, Minskoj i Kovenskoj, takzhe knigam nekotoryh sudov gubernij Mogilevskoj i Smolensknoj, hranjashimsja nyne v Central'nom arhive v Vil'ne, Vil'na.*

Opisanie rukopisnogo otdelenija Vilenskoj publichnoj biblioteki, 1898: Т. 3. Vil'no.

Opis' dokumentov Vilenskogo central'nogo arhiva drevnih aktovyh knjig, 1901: Т. 1, V–VI. Vil'no.

Спрогис I.Я., 1901–1912: *Opis' dokumentov Vilenskogo central'nogo arhiva drevnih aktovyh knjig.* Т. 1–10, Vil'na.

VIKTORIJA UŠINSKIENĖ

Trakai Castle Court Acts of 1660–1661 From the Collection of Vilnius University Library. IV

The catalogue was prepared within the framework of the research project *Court Books of the Grand Duchy of Lithuania (GDL): Digitization and Database*, realized by Vilnius University Library in 2011–2014 (VUL, No. LIT–5–19). The paper deals with the previously unexplored Trakai Castle Court Acts of 1660–1661 (F7–MDGs, 1660–1661) from the VUL collection. It presents Part IV of the critical catalogue of the manuscripts written in Polish and Old Byelorussian (Ruthenian) languages, also as short descriptions of the documents No. 664–774 (pp. 709–826). These documents are important for the research of Lithuanian, Polish and Byelorussian history. Information accumulated within them re-

flects a broad political, social and cultural panorama of the multilingual GDL society. It enables us to consider them as unique reference books that represent the process of change in the sociolinguistic situation of the GDL.

Keywords: Court Books of the Grand Duchy of Lithuania, manuscript collections, Trakai Castle Court Acts, digital collections of Vilnius University Library.

VIKTORIJA UŠINSKIENĖ

Trakų pilies teismo aktų knyga [1660–1661]
iš Vilniaus universiteto bibliotekos kolekcijos. IV

Katalogas parengtas įgyvendinant Lietuvos mokslo tarybos finansuotą mokslo tyrimų projektą „LDK Teismų knygų, saugomų Vilniaus universiteto bibliotekoje (VUB), skaitmeninimas ir raštų duomenų bazės sudarymas“ (Nr. LIT–5–19). Tai yra viena iš įdomiausių VUB dokumentų kolekcijų, kurią sudaro 543 rankraštinių dokumentų rinkiniai. Straipsnyje pristatoma iki šiol nenagrinėta 1660–1661 m. *Trakų pilies teismo aktų* (F7–TrPT, 1660–1661) suvestinės IV dalis, pateikiami šio rankraštinio bloko dokumentų Nr. 664–774 (t. y. knygos lapų 709–826) trumpi aprašai ir bendra paminklo charakteristika. Teismų aktų kalbinės charakteristikos yra tiesiogiai susijusios su ypatingos kultūrinės LDK situacijos, grindžiamos valstybės multietniškumu, evoliucija. Nagrinėjamo paminklo dokumentai, atsižvelgiant į jų paskirtį, yra parašyti lenkų arba kanceliarine slavų (rusėnų) kalbomis. Juose sukaupta informacija rodo LDK teisinės sistemos veiklą, atspindi plačią politinę, socialinę ir kultūrinę Lietuvos istorijos panoramą.

Reikšminiai žodžiai: LDK teismo knygos, rankraštiniai dokumentai, Trakų pilies teismo aktai, skaitmeninės VUB kolekcijos.

Nadeszło do redakcji: 15 maja 2016 r.

Przyjęto do druku: 5 czerwca 2016 r.

Viktorija Ušinskienė, doktor nauk humanistycznych, docent Centrum Polonistycznego Uniwersytetu Wileńskiego.

Viktorija Ušinskienė, PhD (Humanities), Assoc. prof. of the Polish Studies Center of Vilnius University.

Viktorija Ušinskienė, humanitarinių mokslų daktarė, Vilniaus universiteto Polonistikos centro docentė.

E-mail: viktorija.usinskiene@gmail.com